

IZJAVA SKUPNOSTI AFRIČANOV V SLOVENIJI

Dne 20. januarja 2021 je bila na televizijskem programu TV3 predvajana oddaja Faktor z naslovom »FAKTOR #519: KDO SE BOJI SVOBODE GOVORA (dr. Boštjan M. Turk, Tino Mamić)« pod vodstvom Norme Bršičič in odgovornega urednika Tomaža Taškarja.

Voditeljica oddaje je v oddaji med drugim nedvoumno izrekla naslednje besede: *»Ali pa na primer o razlikah med rasami. Različni inteligenčni kvocienti. Različne rase imajo različne inteligenčne kvociente in če to poveš, si takoj rasist ... Ne smemo se pogovarjati o tem, zakaj je Afrika celina brezupa. Mogoče zato, ker so črnci leni in neumni in si pač ne znajo urediti držav tako, da bi funkcionirale, mi si pa z uvažanjem teh ekonomskih migrantov delamo medvedjo uslugo.«*

Skupnost Afričanov v Sloveniji (v nadaljevanju: skupnost Afričanov) poudarja, da so zgoraj navedene izjave, ki so bile podane prek javnega medija, kot je TV3, dostopnega širšemu občinstvu (vključno z mladoletnimi osebami), žaljive in nespoštljive do družbene manjšine Afričanov in njihovih potomcev, živečih v Sloveniji. Še več, skupnost Afričanov meni, da te izjave spodbujajo sovraštvo, kar bi lahko povzročilo tudi nasilje zoper določeno skupino, t. j. družbeno manjšino Afričanov in njihovih potomcev. Tovrstno razpihovanje sovraštva pa je kaznivo – gl. 297 KZ-1 in Okvirni sklep Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopravnimi sredstvi.

Skupnost Afričanov obenem poudarja, da vsekakor priznava in pozdravlja institut svobode izražanja, saj brez tega ni svobodnih posameznikov in demokratične pluralistične družbe. Ob tem pa se ne sme pozabiti, da je svoboda izražanja **omejena** z drugimi temeljnimi vrednotami in normami človekovih pravic in svoboščin. Skupnost Afričanov meni, da zgoraj omenjene izjave voditeljice ne sodijo v institut svobode izražanja. Svoboda izražanja je namreč lahko absolutna, dokler gre za svobodo, ki zadeva posameznika samega, **omejena pa je, ko posega v svobodo drugega**. Če bi bila pravica do svobode govora oziroma izražanja absolutna, bi posamezniki lahko npr. posegli v pravico do osebnega dostojanstva in duševne celovitosti, kot tudi v pravice, ki se kršijo z razpihovanjem sovraštva in diskriminacije(!). Jezik oblikuje naš način gledanja na stvari in določa, o čem razmišljamo. Izjave voditeljice so žaljive, pa čeprav so bile izrečene pod krinko vprašanj njenima gostoma. Izhajajo iz jasnega namena, diskreditirati določeno družbeno skupino.

V danem primeru tudi ne gre spregledati, da so bile voditeljičine izjave podane prek javnega medija, t. j. televizije TV3. V primeru, da gre za medij, velja, da je skladno z 8. členom Zakona o medijih **prepovedano** z razširjanjem programskih vsebin spodbujati k **narodni, rasni, verski, spolni ali drugi neenakopravnosti**, k nasilju in vojni, ter izzivati narodno, rasno, versko, spolno ali drugo sovraštvo in nestrpnost, kar pa je oddaja očitno v celoti ignorirala (poleg napada na temnopolte je voditeljica stigmatizirala tudi judovsko in LGBTQ skupnost). Splošno velja, da bi se morali novinarji sistematično in formalno ograditi od vsebine citatov, ki bi bili lahko žaljivi ali provokativni ali prizadeli ugled drugih oseb na način, ki ga opredeljuje omenjeni Zakon.

Zadnjih nekaj let so svet zaznamovala številna družbena gibanja, kot je gibanje Življenja temnopoltnih štejejo, ki opozarjajo na probleme neenakosti in nepravčnosti, na nerazrešena vprašanja kolonialne dediščine, pa tudi na rasistične predpostavke, ki vztrajajo tako v šolstvu

kot v medijih. Zgodovina rasizma je dolga že vsaj pet stoletij in izhaja iz znanstveno diskreditirane ideje o obstoju bioloških ras in domnevni hierarhiji med njimi.

Kot skupnost Afričanov v Sloveniji opozarjamo na to, da rasistična ideologija ni samo neustavna, pač pa ima konkretne negativne družbene, ekonomske in politične učinke. Iz nje so v preteklosti izšli najhujši zločini proti človeštvu. V sodobni demokratični pluralistični družbi sta rasistična ideologija in retorika nedopustni, z razlogom in upravičeno prepovedani z ustavo in zakonom. Pričakujemo, da bo v skladu s tem slovenski pravni sistem pri odločanju o kazenski ovadbi zoper voditeljico podal jasno sporočilo, da takšen način izražanja ni sprejemljiv.